

2016-01-29

TJÄNSTESKRIVELSE
UBN 2014/239-630

Utbildningsnämnden

Observationer i VÅGA VISA hösten 2015 samt uppföljning av observationer hösten 2014

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Hösten 2015 genomfördes observationer på sju förskolor, tre grundskolor och en gymnasieskola i Nacka inom ramen för utvärderingssamarbetet VÅGA VISA.

Observationerna visar på välfungerande verksamhet inom förskolor och skolor i Nacka. Flera enheter får bedömningar som ligger mycket högt, och där verksamheten kan inspirera andra. Det gäller exempelvis Boo gårds skolas arbete med normer och värden, Sjölin's gymnasieskolas arbete med kunskaper och Hedvigslunds förskolas arbete med barns inflytande. Fritidshemmen får mycket goda omdömen på de två skolorna med fritidshem, Boo gårds skola och Skuru skola. Ett utvecklingsområde på flera förskolor är att öka barnens inflytande och på några behöver personalen bli mer samstämmig. Utvecklingsområden som fanns på flera skolor var användningen av modern teknik i undervisningen, individanpassning i undervisningen och mer ämnesövergripande arbetssätt.

Uppföljningarna av förskolor och skolor som observerats för ett år sedan visar attrapporterna använts för att utveckla verksamheten och att de förbättringsområden som lyfts utvecklats.

Ärendet

I detta ärende redovisas resultaten från observationer genomförda hösten 2015 på sju förskolor, tre grundskolor och en gymnasieskola. Observationerna har genomförts av lärare och skolledare från andra kommuner enligt en given metod som innebär att de genom besök i verksamheten och intervjuar skapar sig en bild av verksamheten. Verksamheten bedöms på fyra-fem läroplansområden. Observationerna ingår i VÅGA VISA, kommunsamarbetet om utvärdering som utöver det professionella perspektivet genom observationer också visar föräldrars och elevers bild genom enkätundersökningar och

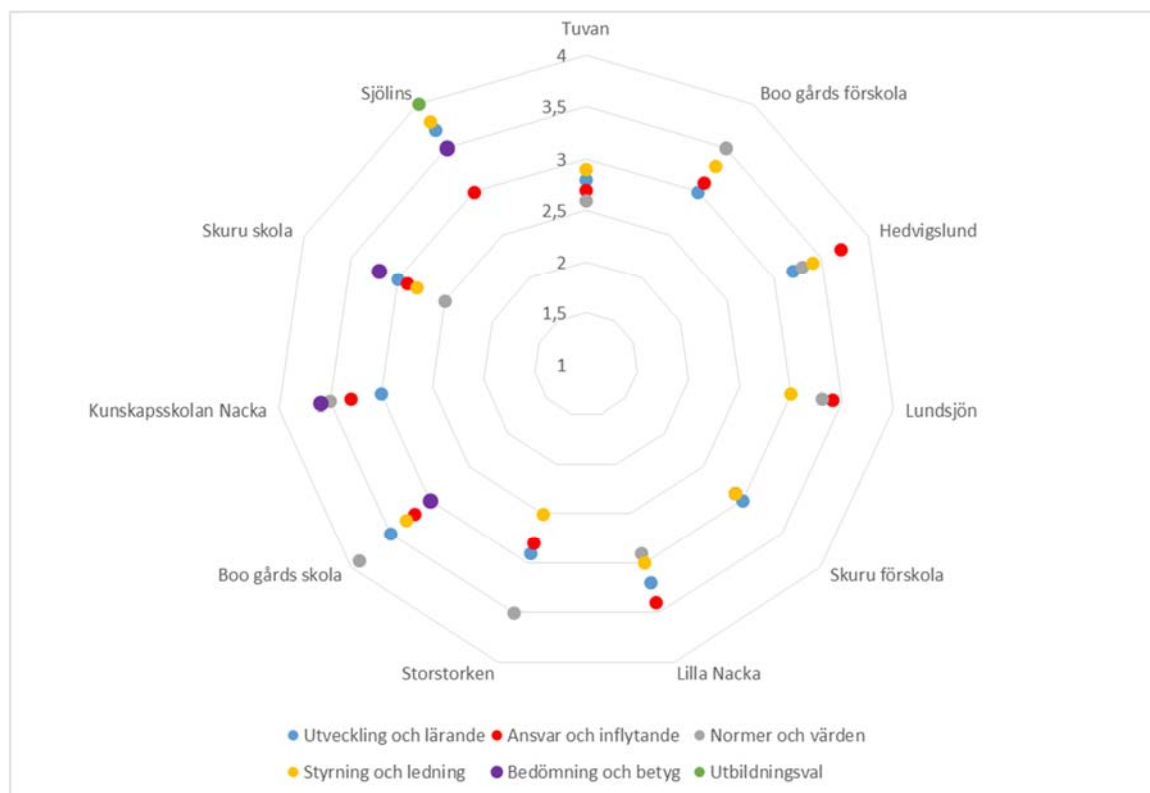
medarbetarnas genom självvärderingar. I bilaga 1 redovisas spindeldiagram som visar bedömningen i alla tre perspektiven för de observerade förskolorna och skolorna.

Utbildningsenheten följer upp observationer efter ett år för att ta reda på hur förskolan/skolan arbetat vidare med observationens resultat och vad som har hänt med de förbättringsområden som pekades ut. I bilaga 2 redovisas vad som framkom vid besöken hösten 2015 hos verksamheter som observerades hösten 2014.

Höstens observationer

Fyra av de observerade förskolorna får bedömningar mellan god kvalitet (3,0) och mycket god kvalitet (4,0). Två förskolor, Tuvan och Skuru, ligger på god kvalitet eller strax under. För Storstorcken varierar bedömningarna mer mellan målområdena, från 3,5 till 2,5. Vilket målområde som ligger högt respektive lågt varierar mellan förskolorna.

Figur 1 Bedömningar per målområde i observationer hösten 2015. (vid flera bedömningar med samma värde visas enbart en av bedömningarna)

Ett återkommande utvecklingsområde på flera förskolor är att barnens inflytande över sitt eget lärande. Utvecklingsområdet är kopplat till att förskolorna dels behöver utveckla hur barnen får mer inflytande och delaktighet och dels hur pedagogisk dokumentation visar barnens utveckling och lärande. Två andra förskolor, Boo Gård och Lundsjöns förskolor, har detta som en styrka och det framgår att där att den pedagogiska dokumentationen sker tillsammans med barnen. Observatörernas bedömning var att Hedvigslunds förskola håller

hög kvalitet på sitt arbete med barns inflytande, där barnen ges möjlighet till ansvarstagande i sin vardag.

Några förskolor behöver utveckla lek- och lärmiljön, menar observatörerna, så att den blir än mer tillgänglig, utmanande och stimulerande för barnen och lockar till lek och lärande. Dessa områden skrivs även fram som en styrka hos några förskolor. Hedvigslunds förskola och Lilla Nacka förskola beskrivs ha en lek- och lärmiljö som är planerad utifrån barnen och barnen har också ett stort inflytande över material och olika aktiviteter innehåll. Skuru förskola har utvecklat utemiljön och den lyfts fram som mångsidig och inspirerande.

På några förskolor har observatörerna bedömt att förskolorna behöver utveckla en samstämmighet bland personalen. Det handlar om att ge personal samma möjlighet att använda verktyg för pedagogisk dokumentation, att arbeta för att skapa en gemensam värdegrund och pedagogisk samsyn och att skapa delaktighet bland all personal i det systematiska kvalitetsarbetet. Flera förskolor har även detta som en styrka där ett gemensamt, respektfullt bemötande och värdegrundsarbete lyfts fram.

Styrning och ledning nämns som en styrka hos flera förskolor. Boo Gårds förskola har en tydlig ledning, bedömer observatörerna. De tre Pysslingen-förskolorna, Tuvan, Lundsjön och Hedvigslund, har en ny ledningsorganisation, och observatörerna bedömer att den nya formen är en stark sida.

För de fyra skolorna varierar observatörernas bedömningar mellan olika målområden. Tre av skolorna fick bedömningar mellan god kvalitet (3,0) och mycket god kvalitet (4,0). En skola, Skuru skola, bedömdes ligga runt 3,0 på fyra målområden, medan normer och värden fick bedömningen 2,5. Observatörerna bedömde där att värdegrundsarbetet var ett tydligt utvecklingsområde på skolan, medan detta i de övriga observerade skolorna bedömdes vara en styrka. Särskilt Boo gårds skola fick gott omdöme på detta område, där observatörerna menade att det i hög grad fanns ett positivt förhållningssätt mellan alla på skolan, och pedagogerna var engagerade och hade eleverna i fokus.

Sjölins gymnasieskola bedömdes av fick mycket gott omdöme på området Kunskaper, där observatörerna menade att case-metodiken innebar vinster för elevers kunskapsutveckling och att skolan hade bra strategier och metoder för arbete med elever i behov av särskilt stöd.

Användningen av modern teknik i undervisningen, bedömdes vara ett utvecklingsområde i två av skolorna. Ökad individanpassning i undervisningen och mer ämnesövergripande arbetssätt var andra utvecklingsområden som observatörerna tog upp för två av skolorna, liksom behovet av att pedagogerna blev mer samspelade i användningen av Schoolsoft.

Kopplingen mellan förskoleklassen och skolans arbete samt övergången mellan förskoleklass och årskurs ett togs upp som förbättringsområde vid en skola. Även

bedömningen av nationella prov bedömde observatörerna vid en skola skulle kunna utvecklas ytterligare.

Fritidshemmens verksamhet gavs mycket goda omdömen och ansågs vara en styrka hos de två skolor som bedriver sådan verksamhet. Fritidshemmen beskrivs av observatörerna som strukturerade, stimulerande och av hög kvalitet.

Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten menar att observationerna visar på välfungerande verksamhet inom förskolor och skolor i Nacka. Flera enheter får bedömningar som ligger mycket högt, och där verksamheten kan inspirera andra. Det gäller exempelvis Boo gårds skolas arbete med normer och värden, Sjölin's gymnasieskolas arbete med kunskaper och Hedvigslunds förskolas arbete med barns inflytande. Det är också glädjande att fritidshemmen får mycket goda omdömen på de två skolorna med fritidshem, Boo gårds skola och Skuru skola.

I en del fall har observationerna visat på utvecklingsområden som kräver insatser. Observationen blir förhoppningsvis ett stöd i utvecklingsarbetet, och vår bedömning efter diskussionerna på överlämningsmöten är att förskolorna och skolorna kommer att arbeta vidare med dessa områden, och i flera fall är arbetet redan påbörjat.

Storstorkens förskola fick bedömningen 2,5 på området Förskolechefens ansvar. Efter observationen och överlämningsmötet samt baserat på tillsynen under 2015 har fått en föreläggande gällande förskolechefens behörighetskrav då behörigheten inte lever upp till skollagens krav.

Uppföljningarna efter ett år visar att observationerna i hög grad använts i de observerade förskolornas och skolornas kvalitetsarbete. Så gott som alla uttrycker att det har haft nytta av observationsrapporten, och att det är bra att någon utifrån ser på verksamheten. De förbättringsområden som tagits upp i observationsrapporten har förskolan/skolan i de allra flesta fall arbetat med när vi besöker dem ett år efter observationen.

Genomgående i uppföljningarna är att ledningarna känt igen sig i observationsrapporterna, men ibland finns det punkter där man inte håller med om observatörernas synpunkter. Den kvalitativa metoden innebär att observationen delvis anpassas till verksamheten det gäller vilket är en styrka, men samtidigt kan tillfälliga händelser förstås inverka på den bild som observatörerna får.

Konsekvenser för barn

Observationerna utgår från ett barn- och elevperspektiv och ger därmed viktig information om hur verksamheten stödjer barns och elevers utveckling och lärande samt ger en bild av förskolans/skolans sociala klimat som är en viktig del i barnens vardag.

Susanne Arvidsson
Förskoleexpert

Carina Legerius
Utvärderingsexpert

Åsa Arnell
Utbildningsexpert

Lotta Valentin
Enhetschef

Bilaga 1: Spindeldiagram med bedömningar i olika perspektiv, observationer hösten 2015

Bilaga 2: Uppföljning av observationer hösten 2014

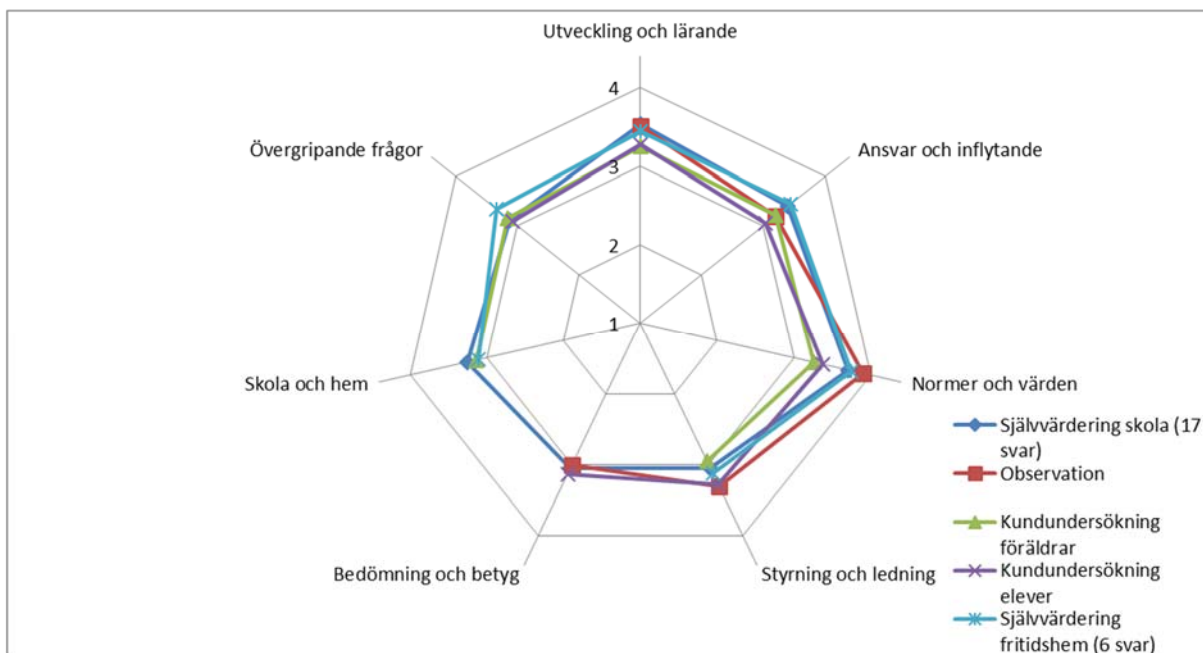
Bilaga 3: Metoden för observationer i VÅGA VISA

Bilaga 4: Observationsrapporter med ev kommentar från förskolechef/rektor hösten hösten 2015

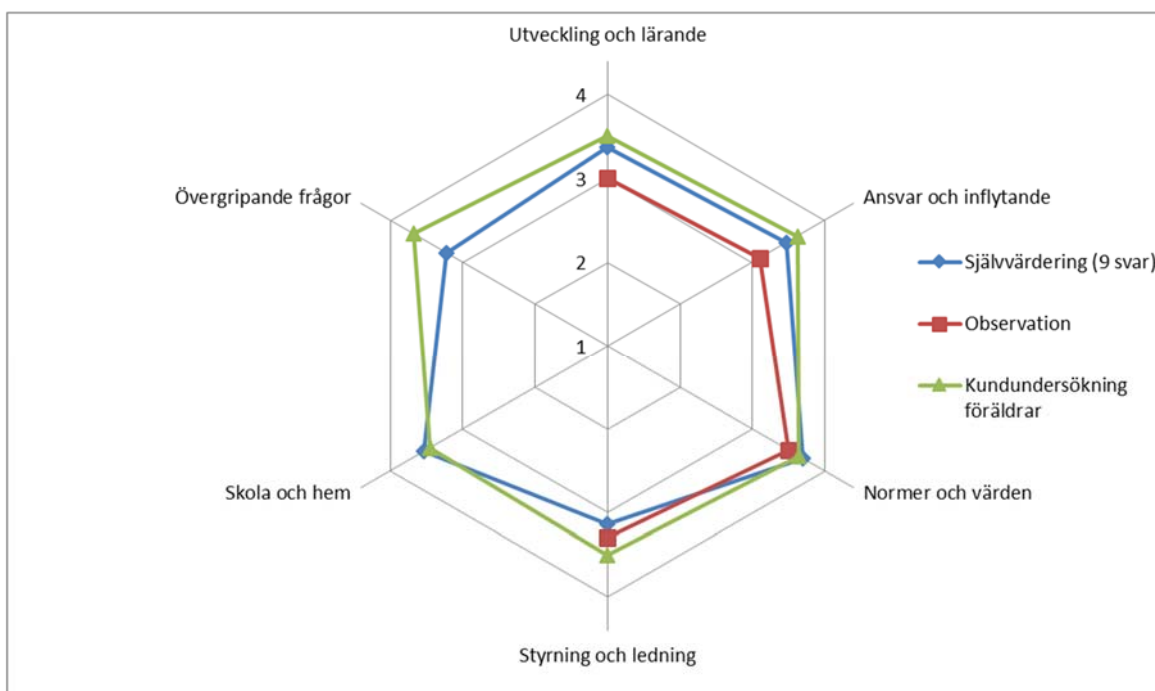
Bilaga I: Spindeldiagram med bedömningar i olika perspektiv, observationer hösten 2015

Självvärdering och kundundersökning avser januari där ej annat anges. Observationen avser hösten.

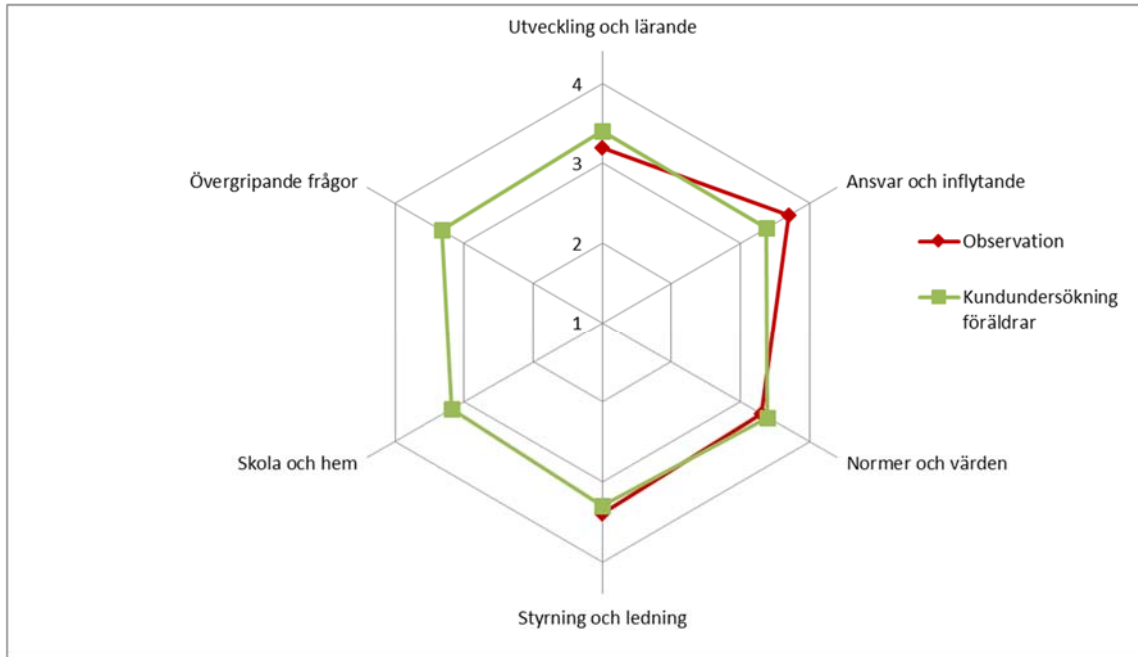
Figur 2 Boo gårds skola

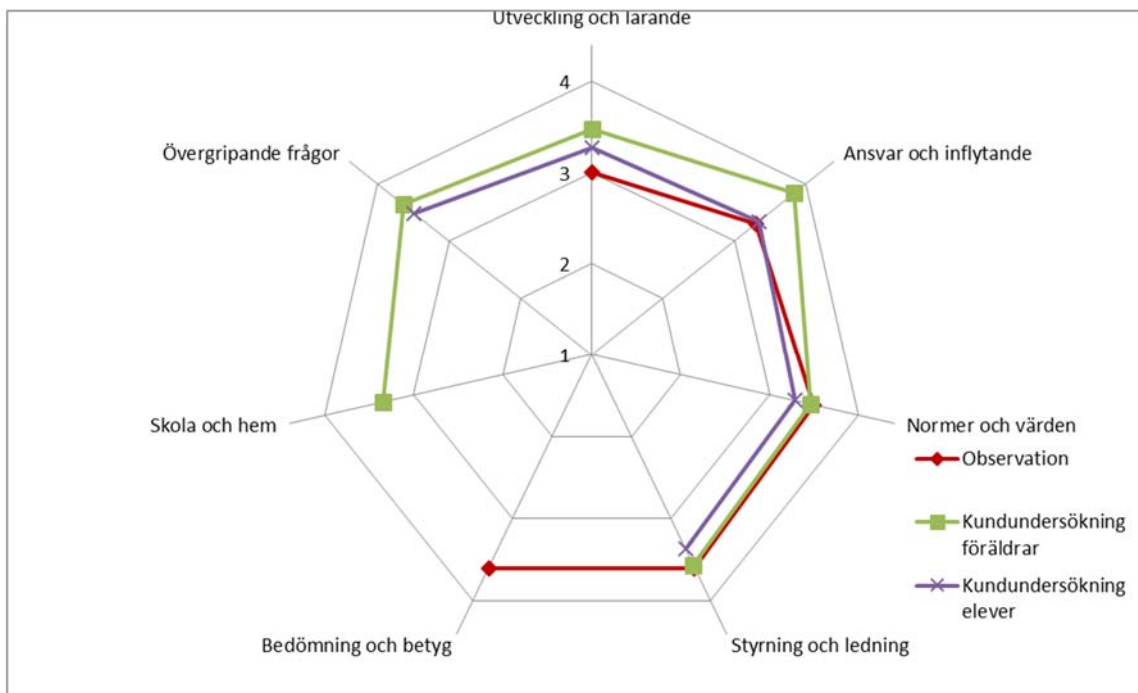
Figur 3 Boo gårds förskola

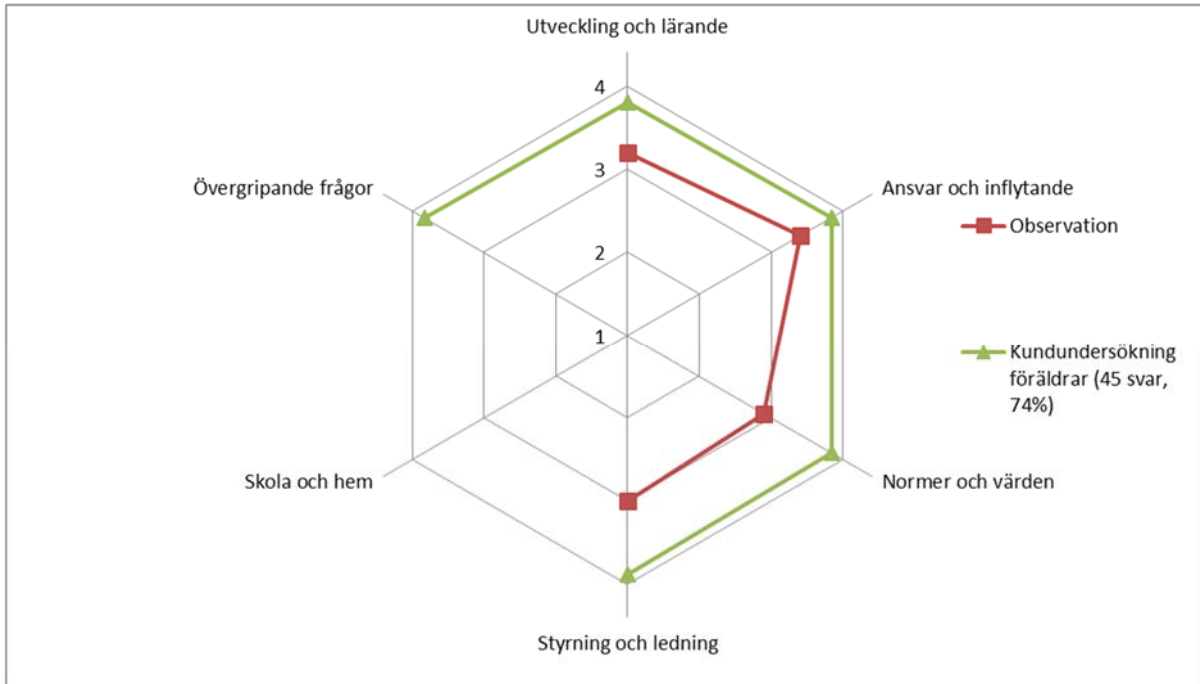
Figur 4 Hedvigslunds förskola

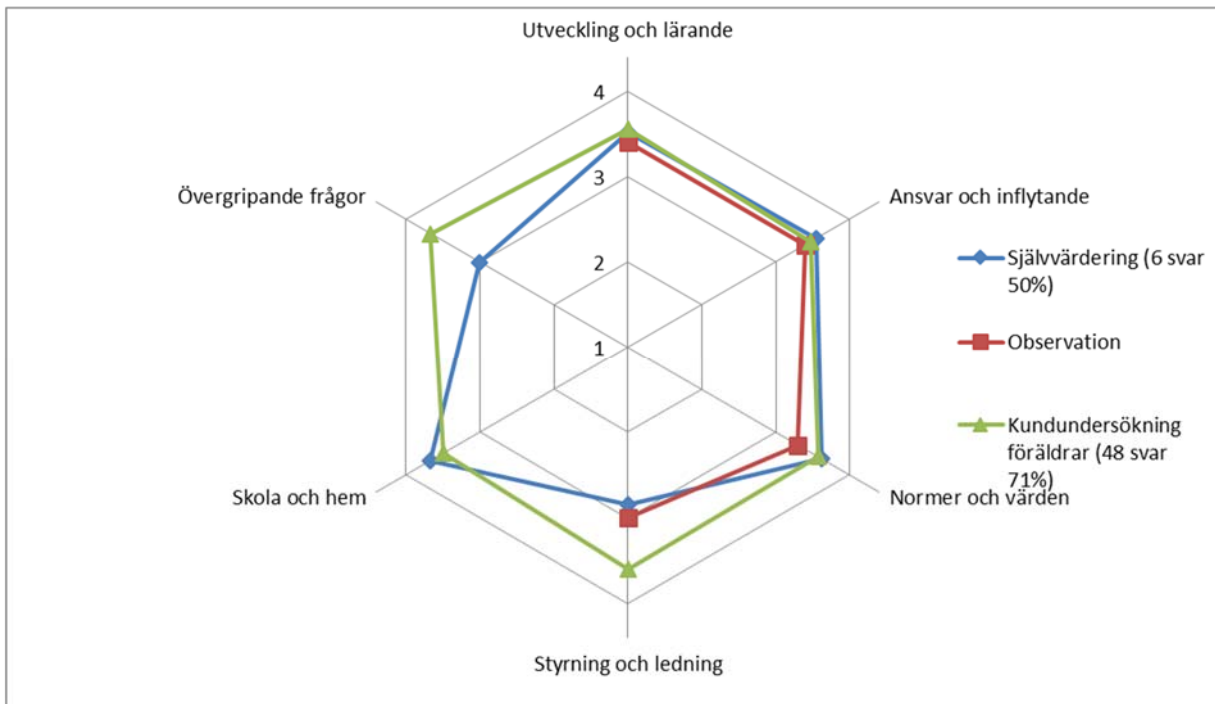
Figur 5 Kunskapskolan Nacka

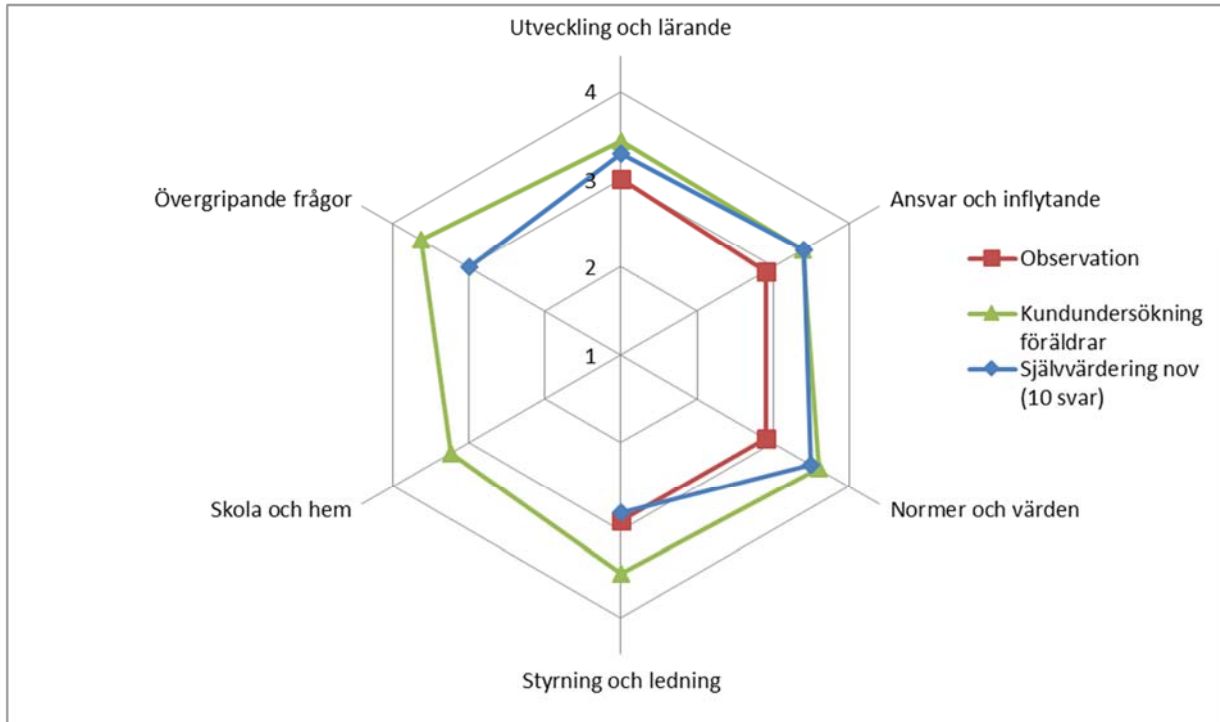
Figur 6 Lilla Nacka förskola

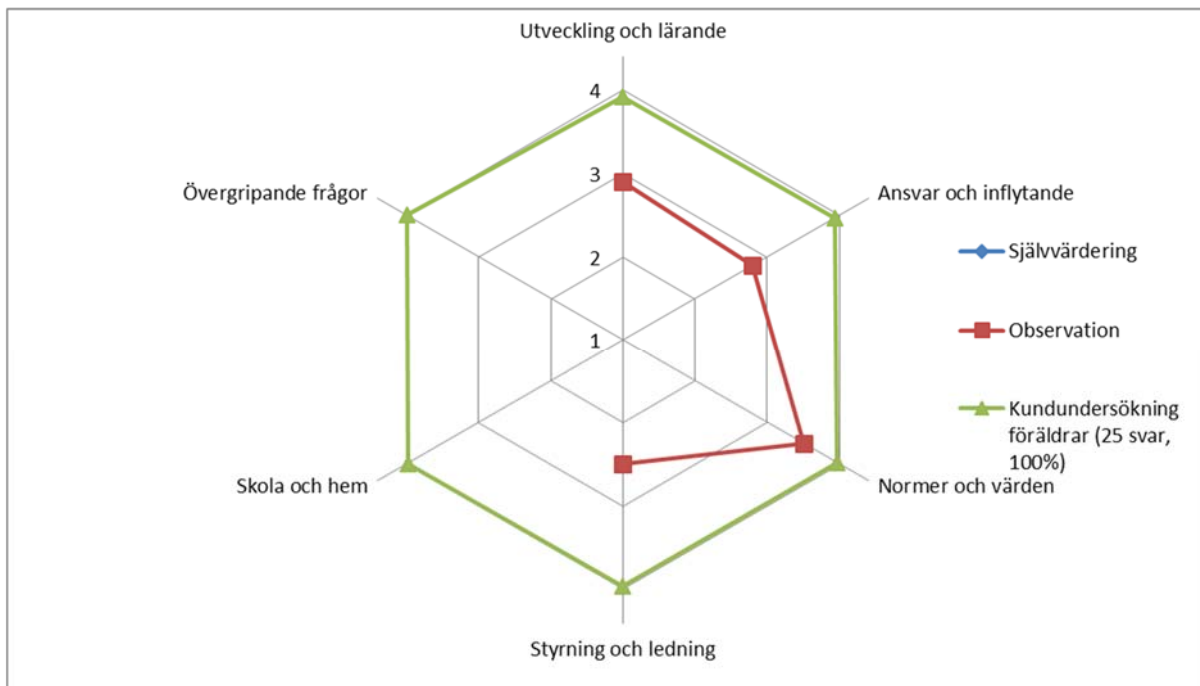
Figur 7 Lundsjöns förskola

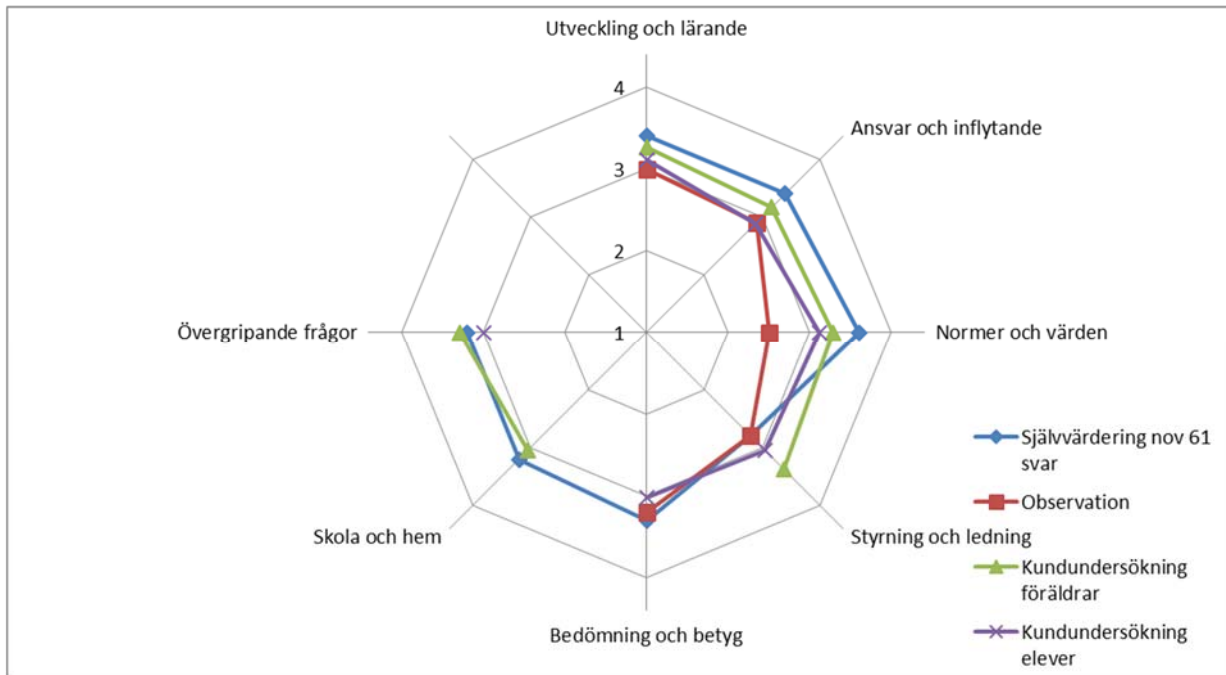
Figur 8 Skuru förskola

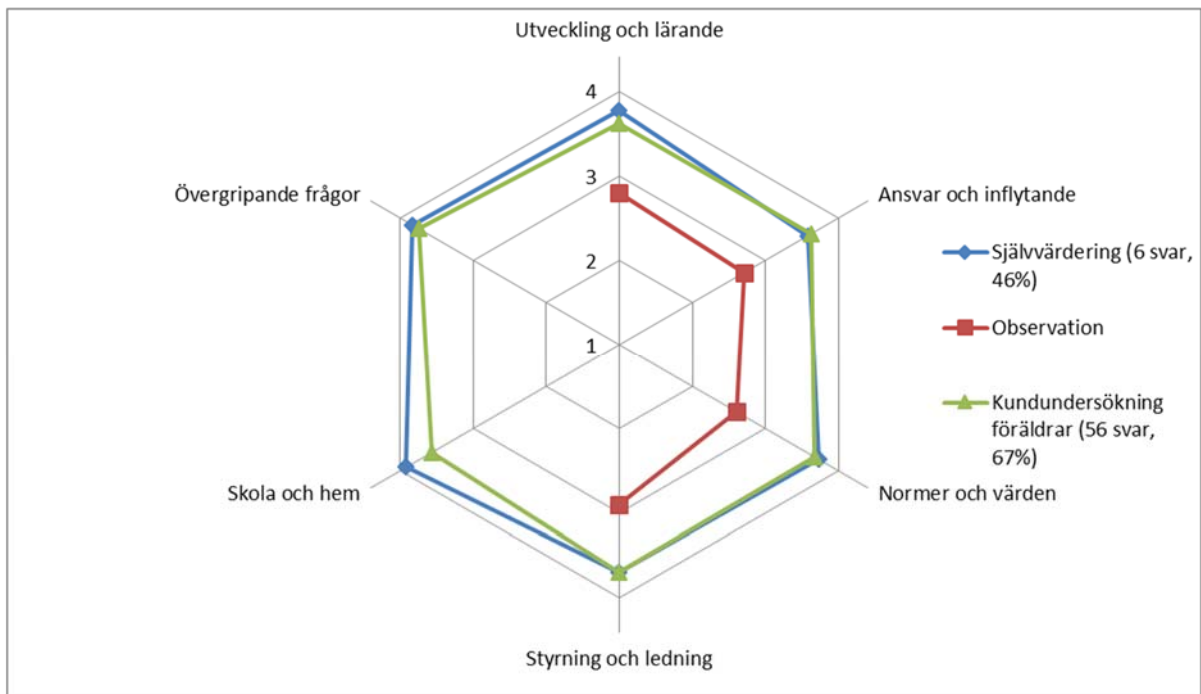
Figur 9 Storstorkens förskola

Figur 10 Skuru skola

Figur 11 Twans förskola

Bilaga 2

Uppföljning av observationer genomförda hösten 2014

Utbildningsenheten har intervjuat rektor/förskolechef för de förskolor/skolor som observerades för ett år sedan. Syftet har varit att ta reda på vad som har hänt med de förbättringsområden som observationen visade på och att öka kunskapen om hur observation fungerar som kvalitetsverktyg för förskolor/skolor.

Chrysolitens och Källans förskolor

Förskolorna uppskattade observationen och mötet med observatörerna. När rapporten kom gick förskolorna igenom den med personalen på APT och med föräldrarna på föräldraråd. Personalen kände väl igen sig i det rapporten beskrev och visade. De blev glada över att få så fina bedömningar och såg rapporten som en bekräftelse på att de var på rätt väg i sitt arbete. De utvecklingsområden som belystes i rapporten har förskolorna gått igenom och tagit ställning till hur och om de behövde åtgärdas.

På båda förskolorna var ett utvecklingsområde att utveckla användandet av modern teknik i barnens lärprocesser. Förskolorna menar att de är på god väg i det arbetet och poängterar samtidigt att de tänkt igenom ordentligt till vad och hur IT bör användas i verksamheten. På Chrysoliten var ett utvecklingsområde att ge barn större inflytande och ansvar vid måltiderna. Gällande detta har förskolan gjort ett medvetet val att behålla sina rutiner som de är. De menar att barnen har stort inflytande under frukosten och lunchen och att det av praktiska skäl skulle bli svårt att utöka inflytandet under mellanmålet.

Finnboda och Henriksdals förskolor

Förskolechefen menar att de har haft stor nytta av rapporten. Hon tycker att den hjälper dem att få syn på det de gör, och gör också att andra ser det. De får kraft och styrka när de ser vad de är bra på, och kan då ta tag i det som är förbättringsområden. Rapporten har använts i det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna.

Ett förbättringsområde som lyftes fram i observationen var den pedagogiska dokumentationen. Förskolorna har utvecklat sitt arbete med dokumentationen bland annat genom att det är en fast punkt på personalens reflektionsmöten. Förskolechefen bedömer att de har kommit vidare med detta, och det har exempelvis blivit naturligt att teman är väl grundade. Ett annat förbättringsområde var arbetsro vid personalfrånvaro, som man försöker hantera genom tydligare ansvar med husansvarig, men vid sjukdom kan det fortfarande bli stressituationer. När det gäller utemiljön på Henriksdal har det gjorts vissa förbättringar och de har budgeterat för ytterligare utveckling. Övergången till förskoleklass var också ett förbättringsområde där förskolan nu utvecklat rutiner och tagit fram en handlingsplan.

Bergatrollets förskola

Uppföljningen skjuts fram på grund av sjukdom.

Solstrålens förskola

Förskolechefen tyckte det var intressant att höra vad observatörerna såg och inte såg. Det var bra för förskolechefen att få bekräftelse på vissa saker som hon visste behövde förbättras, exempelvis pedagogers bemötande av barnen. Enligt observationen saknades vissa delar från läroplanen, så som naturvetenskap och teknik, i verksamheten. Förskolechefen säger dock att förskolan arbetar med det och menar att det är intressant att det inte syntes och ställer sig frågan hur de ska synliggöra det.

All personalen tog del av rapporten då den kom. Pedagogerna tyckte det var jobbigt med vissa delar, men förskolechefen menar att inställningen nu är konstruktiv.

Med anledning av utvecklingsområdet ”förhållandet personal och barn” har de pratat i personalgruppen om vad de vill ha för klimat och normer – dels i personalgruppen, dels bland barn och personal – och de har blivit mer sammansvetsade.

Ett annat utvecklingsområde var ”förskolechefens mandat att leda verksamheten”. Sedan rapporten kom har förskolans huvudmannaskap tydliggjorts. Vidare har förskolechefen uttryckt tydligare vad hon vill med verksamheten, exempelvis förtydligat Reggio Emilia-profilen.

Ängsbackens förskola

Förskolechefen menar att ledning och personal kände igen sig i rapporten. De var redan medvetna om utvecklingsområdena och det var bra att få dem synliggjorda. Förskolan ansåg sig ha nytta av rapporten. De har diskuterat rapporten på personalmöte och lagt upp den på förskolans hemsida för att föräldrar ska kunna ta del av den.

Utvecklingsområdet kring synliggörande av dokumentation av barns lärprocesser har förskolan arbetat med. De har förfinat sitt arbete i det digitala verktyget Unikum där de framöver tänker skriva lärloggar tillsammans med barnen. Sedan rapporten kom använder de surfplattor oftare med barnen (utvecklingsområdet ”användandet av modern teknik som ett pedagogiskt verktyg behöver utvecklas på förskolan”). Det sista utvecklingsområdet handlade om formella forum för demokratiska processer tillsammans med barnen vilket saknas på förskolan. Nuvarande förskolechef kommer att återinföra ett s.k. barnråd.

Backeboskolan

Observationsrapporten ses av skolledningen som en bekräftelse på det skolan gör och vart man är på väg. Skolan har jobbat vidare på olika sätt med det som observatörerna bedömde vara förbättringsområden. Bland annat har temaböckerna återigen granskats utifrån att de äldre eleverna ska få tillräckligt med utmaningar. Skolan har också blivit mer medveten om hur man kan bli tydligare när man pratar med eleverna kring kunskapskraven, för att skapa en bättre förståelse för vad dessa krav innebär. Observationerna har också varit till nytta genom att synliggöra vad det är som man gör bra. Enligt skolledningen ger rapporten vägledning och styrka för hur man kan röra sig från bra till ännu bättre.

Externa besök ses som särskilt värdefullt eftersom man är en liten skola. Skolledningen har informerat om rapporten mycket brett till personalen och föräldrarna. Skolan har under samma period som Våga visa-observationerna blivit granskade såväl av Skolinspektionen som vad gäller den nationella provrättningen, med samstämmiga resultat.

Björknässkolan

Observationsrapporten stämde väl överens med vad skolledningen redan visste. Det är en ögonblicksbild som ges, men skolledningen menar att det ändå kan vara ett bra tillskott att verksamheten ses genom andras ögon. Det kan också bidra till andra infallsvinklar i de fall skolan redan har identifierat ett förbättringsområde. Rapporten förs in i skolans kvalitetsarbete, tillsammans med annat underlag. Rektorn har gått igenom rapporten med all personal. Rapporten togs också upp direkt när den kom vid de möten man har med elevråds- och föräldrarepresentanter.

I vissa delar kände man inte riktigt igen sig i observatörernas beskrivning, exempelvis gällande lektionsplaneringarna. I dessa delar följde skolan upp detta direkt efter rapporten kom, för att försäkra sig om att allt såg ut som det skulle.

Skolan har arbetat vidare på olika sätt utifrån förbättringsområdena. Exempelvis har samrättning nu införts för de nationella proven i årskurs 9, på motsvarande sätt som man sedan tidigare hade för proven i årskurserna 3 och 6. Ett annat exempel är att skolan har arbetat med att öka elevernas medvetenhet om kunskapskraven, genom att förtydliga vad som krävs för E-nivån. Detta har skett bland annat genom att goda exempel har tagits fram, som stöd för lärarna. Att Skolinspektionen granskade verksamheten direkt efter Våga visa påverkade arbetet.

Myrsjöskolan

Myrsjöskolan menar att observationsrapporten speglade verksamheten på ett bra sätt. Den bekräftade att ledningen var på rätt väg i sitt arbete och den hade således en självstärkande effekt. Skolan fick dock inte syn på nya saker i och med rapporten. Då rapporten kom gick ledningen igenom den först själva och sedan med personalen.

Ett utvecklingsområde var klassrumsmiljön för åk 7-9. Skolan är medveten om att detta behöver förbättras men menar att trångboddheten i skolan gör att klasserna/grupperna behöver ha sina lektioner inom ett ämne i olika salar under veckan. Detta gör det i sin tur svårt att skapa en inspirerande lärmiljö. Skolan har sedan tidigare en klassrumansvarig lärare som även har möbleringsansvar. Skolan följer en plan för att renovera klassrummen regelbundet, så att de ska vara fräscha.

Ett annat utvecklingsområden gällde elevernas kännedom om kunskapskraven och om sina individuella mål, i delar av F-6-verksamheten. Rektor förklarar detta med att det bland lärarna i åk 4-6 har funnits ett visst motstånd mot betygsättning vilket nog har påverkat resultatet på detta område. Skolan har under en tid arbetat med sambedömningar vilket har

gjort att fler lärare har ”kommit med på banan”. Ledningen tror att om observationen hade gjorts nu, så hade resultatet på detta område blivit bättre.

Bilaga 3

Metoden för observationer i VÅGA VISA

I VÅGA VISA ingår förutom Nacka, Danderyd, Ekerö, Sollentuna och Upplands Väsby. Utvärderingen omfattar

- det professionella perspektivet genom observationer,
- elevers och föräldrars perspektiv genom enkätundersökningar samt
- personalens perspektiv genom självvärdering.

Observationer genomförs av skolledare och pedagoger. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period, ofta en vecka. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- eller lektionsbesök samt intervjuer med barn, elever, föräldrar, personal och skolledning. I observationsarbetet ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation.

En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete. Metodboken är gemensam för alla verksamheter från förskola till vuxenutbildning. De områden som observeras följer läroplanernas målområden.

Observationen redovisas i en rapport som skrivs enligt en särskild mall. Observatörerna beskriver och bedömer där skolans arbete, resultat och utvecklingsarbete inom varje målområde.

Innan rapporten är klar granskas den av oss tjänstemän, för att säkra att den är tydlig, tar upp de områden som ska tas upp och har en balans mellan beskrivning och bedömning. Rektor faktagranskar rapporten. Observationsrapporten överlämnas därefter till skolan som observerats och till kultur- och utbildningsdirektören. Rapporten fungerar som underlag för utveckling och åtgärder på skolan och används också som information till politiker och till föräldrar och elever.

Förskolor och skolor tas ut för observation enligt ett rullande schema. Ibland kan signaler om en verksamhet påverkar urvalet. När skolor inspekteras av Skolinspektionen genomförs inga observationer samma termin.

Observationerna är en viktig del i Nackas utvärderingssystem då de är ett sätt att fånga det mjuka i verksamheten, sådant som är svårt att mäta på annat sätt. Genom den kvalitativa metoden, som omfattar dokumentstudier, observationer vid verksamhets- och lektionsbesök samt intervjuer med ledning, personal, föräldrar och elever, skaffar sig observatörerna en bild av vad som sker på förskolan/skolan och hur det går till. Vid läsningen av rapporterna är det självfallet viktigt att vara medveten om att delar av observationen baseras på en ögonblicksbild som presenteras av de enskilda observatörerna.